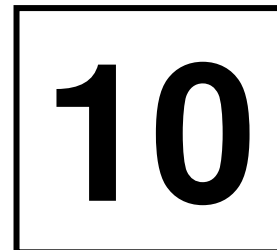

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ
งานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

PARTICIPATORY ACTION RESEARCH FOR THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT OF
THE SCHOOL BUILDINGS AND PREMISE AT KHANATHET SABAN NAKHON

KRUNGTHEP 3 SCHOOL UNDER MUKDAHAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

พุทธวรรณ รุ่งโรจน์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์**

ดร.ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน คณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 3) ติดตามผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) ขั้นสะท้อนกลับ (Reflection) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 16 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกกิจกรรมและแบบบันทึกการประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.1 สภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 พบว่า ความรับผิดชอบในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 เป็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และยังไม่มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และมีสภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาแกน้อย จังหวัดสกลนคร

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 พบว่า โรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากชุมชน ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการและครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และมีปัญหาการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบและ 3) การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบและการนิเทศภายในการดำเนินงานอาคารสถานที่

3. ผลการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนคร-กรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า

3.1 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการประชุม ซึ่งสามารถเข้าใจแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ดีขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 ผลการศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านโพธิ์สว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้และเรียนรู้วิธีการดำเนินงาน ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เนื่องจากได้เห็นสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของโรงเรียนต้นแบบ ทำให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาและปรับปรุงงานอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ผลการนิเทศภายในการดำเนินงานอาคารสถานที่ หลังจากดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ในวงรอบที่ 1 พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคือ ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านย่อยการตกแต่งอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) ส่วนปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.05$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ส่วนปัญหาใช้อาคารไม่คุ้มค่า ใช้พื้นที่ไม่คุ้มค่า ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.70$ และ $\bar{x} = 2.54$ ตามลำดับ) จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่แบบให้ประชุมระดมความคิด เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า โดยผลการประเมินสภาพการตกแต่งอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) ส่วนปัญหาการใช้อาคารไม่คุ้มค่า และปัญหาใช้พื้นที่ไม่คุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.87$ และ $\bar{x} = 1.89$ ตามลำดับ)

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate the current states and problems in developing the management of the school buildings and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School, 2) to find out a guideline for developing the management of the school physical plants and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School, and 3) to follow up and evaluate the development of management of the school buildings and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School under Mukdahan Primary Educational

Service Area Office. This research employed two spirals of a four- stage participatory action research comprising planning, action, observation, and reflection. The target group consisted of the researcher, 16 co-researchers and 43 informants. The instruments used were a form of questionnaires, a form of interview, observation, and a form of internal supervision, a form of meeting minutes, and a form of satisfaction assessment. Quantitative data were analyzed using mean, percentage, standard deviation. The qualitative data were analyzed in forms of classification of the content and presentation of descriptive analysis.

The findings of this study were as follows :

1. The study of the current states and problems in the management development of the school buildings and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School under Mukdahan Primary Educational Service Area Office revealed that:

1.1 In terms of the current states of developing the management of the school physical plants and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School indicated that the responsibilities to develop the school physical plants and premise belonged to the school administrators and teachers. There were no meetings on the development and administration of the school buildings. The states of the management were at the moderate level.

1.2 The problems concerning the management development of the school buildings and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School revealed that a lack of cooperation from the communities, budget for administration management existed. The teachers did not understand their own roles in the management of the school buildings. The management was at the high level as a whole..

2. The guidelines to develop the management of the school buildings and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School included : 1) a workshop, 2) study tour of the model schools, and 3) the job assignment and supervision of the school building management.

3. The effects of the management development of the school physical plants and premise at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School showed that:

3.1 The effects of the workshop on the development administration on the school buildings also indicated that the teachers and the school's educational personnel paid interests in and cooperated in the conference. This made them understand in the development administration of the school buildings and be in the same direction.

3.2 The effects of the study tour at Ban Phon Sawang School under Mukdahan Primary Educational Service Area Office which was regarded as the master school in the management of school buildings. The group of the co-researchers gained knowledge and learning how to operate the school buildings from the seeing/observation of the environment and landscape of the model school making them enthusiastic to be committed to developing and improving facilities up to a better degree.

3.3 The effects of job assignment and supervision of the building. Management ,after the development, in the first cycle revealed that the conditions were at the high level in general ($\bar{x} = 3.88$). The effects of assessment of the school building decoration to be conducive to learning and as appropriate learning resources. The assessment was at the moderate level ($\bar{x} = 3.49$), The overall problems were at the low level ($\bar{x} = 2.05$). The problems were that the use of the school buildings were not worth using as well as the use of the school premise. The assessment effects were at the moderate level ($\bar{x} = 2.70$ and $= 2.54$ respectively). Thus this led to further development in the second spiral of the school building development administration in forms of a meeting to brainstorm ideas, to determine the causes of the problems as well as develop and improve the management of the school buildings at Khanathetsaban Nakhon Krungthep 3 School. The development effects in the second spiral regarding the decoration of the school physical plants were that the current conditions were conducive to the use of the buildings to be appropriate for teaching and learning. The average scores were at the high level ($\bar{x} = 4.30$). In case of the unworthy use of the school buildings and premise, the average scores were at the low level ($\bar{x} = 1.87$ and $\bar{x} = 1.89$ respectively).

ภูมิหลัง

อาคารสถานที่ที่เป็นสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาบุคคลทั่วไป อาคารสถานที่ที่สวยงาม ร่มรื่น สะอาด จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้คนทั่วไปสนใจเข้าไปเยี่ยมชม เยียน ทักทาย ความสวยงามของโรงเรียนก็เป็นสิ่งดึงดูดใจให้ผู้เรียน คือ นักเรียน อยากเข้าไปเรียนเพื่อหาความรู้และพัฒนาตนเอง การบริหารจัดการให้โรงเรียนมีความสวยงาม มีสิ่งก่อสร้าง อาคารสถานที่สะอาดและเหมาะสม จะช่วยให้สามารถเพิ่มปริมาณจำนวนนักเรียน จึงควรที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสำคัญของงาน นอกจากนี้อาคารสถานที่ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมุ่งให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างสมบูรณ์ แล้วจึงจำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้อยู่ใน สภาพดี ถูกหลักวิชา เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุดและประหยัดที่สุดด้วย

อาคารสถานที่ของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) อาคารเรียนรวมถึงห้องเรียน และห้องพิเศษต่างๆ เช่น ห้องสมุด ห้องพักรู ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพัสดุ เป็นต้น 2) อาคารประกอบ หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เช่น อาคารอเนกประสงค์ โรงฝึกงาน โรงอาหาร ห้องส้วม เรือนเพาะชำ รั้ว ถึงประปา เป็นต้น 3) บริเวณโรงเรียน เช่น สนาม ถนน ที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งความครบถ้วนของสิ่งดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ สดชื่น ร่าเริง รัก ห่วงแหน และเกิดความภาคภูมิใจ อันจะนำมาสู่การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาให้คงอยู่ตลอดไป งานบริหารอาคารสถานที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสิ่งหนึ่ง การรู้จักจัดหาให้ได้มา การรู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และการรู้จักส่งเสริมทะนุบำรุงอาคารสถานที่ที่อยู่ให้คงสภาพดี และสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอตนเอง นักการศึกษาปัจจุบันมองภาพรวมของโรงเรียนเป็นอุทยานทางการศึกษา โดยเป็นที่เก็บเกี่ยววิชาความรู้และเป็นสถานที่พักผ่อนในท่ามกลางความสะอาดสบาย ความงดงามคล้ายสวนสาธารณะ (ที่มา : <http://maesodthon.files.wordpress.com>)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 24 (5) และมาตรา 24 (6) ได้ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อ

การเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและวิทยาการประเภทต่างๆ และสถานศึกษา ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุก ฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การบริหารอาคารสถานที่ที่ควรดำเนินการ 3 ประการ คือ 1) การบำรุงรักษาให้มีสภาพดีอยู่เสมอ (Maintenance) ได้แก่ การซ่อมแซม ตรวจตรา ดูแล และรักษาความสะอาด 2) การใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด (Utilization) คือ การใช้ห้องต่างๆ และอาคารที่มีอยู่อย่างเต็มที่ คำนวณการลงทุน 3) การตกแต่งบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ (Beautification and Landscaping) เป็น งานที่ต้องการศิลปะและการวางแผนเป็นอย่างดี ในขณะที่งานอาคารสถานที่จะมีขอบข่ายครอบคลุมลักษณะงาน 5 อย่าง ดังต่อไปนี้ 1) การจัดสร้างอาคารสถานที่ อันรวมถึงการวางแผนบริเวณที่ตั้งอาคาร การควบคุมการก่อสร้าง การตกแต่งจัดระเบียบ ให้เป็นไปตาม หลักการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนการรื้อถอนอาคารสถานที่ 2) การใช้อาคารสถานที่ อันหมายถึง การกำหนดวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุดต่อการเรียนการสอนโดยตรงต่อการเรียนรู้ในห้องเรียนของนักเรียนและต่อ ชุมชน 3) การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ คงสภาพเดิมหรือเพิ่มเติมเพื่อให้ประโยชน์ โดยคุ้มค่าที่สุด 4) การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ คือ การควบคุมดูแลโดยทั่วไปเป็นการกำกับติดตามผลการใช้ การบำรุงรักษา การ ตกแต่ง รวมถึงการควบคุม การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง และ 5) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เป็นการดำเนินการประเมินผลการใช้เพื่อการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวทางการ ดำเนินงานด้านนี้ให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุด และเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวางแผนดำเนินงานอาคารสถานที่ของปีถัดไป (ที่มา : <http://gotoknow.org/blog/sutin001/161662>, online.)

การประเมินสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. รอบ สาม (พ.ศ. 2554-2558) ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมดังจะเห็นได้จาก ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ย่อยที่ 2.2 ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน ข้อที่ 2.6 ดูแลรักษาสถานที่ และสิ่งของ ทั้ง ส่วนรวมและส่วนตัว หมายถึง ช่วยบำรุงดูแลรักษาสถานศึกษา รวมทั้งดูแลตนเอง เช่น รดน้ำต้นไม้หน้าชั้นเรียน ทำความสะอาด ห้องเรียนตามเวลาที่จัดรักษาทรัพย์สินหรือข้าวของตนเองไม่ให้สูญหาย ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ย่อยที่ 6.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อที่ 4 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ยั่งยืนและต่อเนื่อง ข้อที่ 3 บรรยากาศและสภาพแวดล้อม คือ สถานศึกษามีบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้ 1. ความสะอาด ถูกสุขลักษณะ หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้ สะอาด ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้อยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้อต่อการมีสุขภาพ กายและสุขภาพจิตที่ดี เช่น ไม่มีแหล่งน้ำขัง มีการจัดเก็บขยะที่ถูกสุขลักษณะ ไม่มีแหล่งอาศัยของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคต่างๆ เป็นต้น 2. ความปลอดภัย หมายถึง การป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือทรัพยากรอื่นๆ ของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้เรียน ครู บุคลากรในสถานศึกษา 3. ความสวยงาม หมายถึง การจัดสภาพภูมิทัศน์ของสถานศึกษาให้สวยงาม เป็นที่น่ารื่นรมย์แก่ผู้ที่อยู่ในสถานศึกษาและผู้เข้ามาพบเห็น รวมทั้งมีบรรยากาศที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การทำกิจกรรมตามสภาพและบริบทของแต่ละสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) .2554 : 46)

การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปฏิบัติงานของโรงเรียน ประจำปี 2554 ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมดังจะเห็นได้จากหัวข้อประเมินข้อที่ 4 การบริหารงานทั่วไป ข้อ 4.2 งานอาคารสถานที่ (15 คะแนน) ข้อย่อย 4.2.1 การดำเนินงานส่วนสะอาดน่าใช้ (10 คะแนน) 1. สถานศึกษาจัดให้มีห้องน้ำห้องส้วม โถปัสสาวะ พอเพียง 2. จัดให้มีอ่างล้างมือ ที่แปรงฟัน ก๊อกน้ำ ชันตักน้ำ พอเพียงอยู่ในสภาพดีและใช้งานได้ 3. จัดให้มีถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด ไม่รั่วซึม 4. มีการระบายอากาศดี และไม่มีกลิ่นเหม็น 5. สภาพท่อระบายน้ำสิ่งปฏิกูลและถังเก็บกัก ไม่รั่วแตกและชำรุด และไม่มีลูกยาง 6. สบู่ล้างมือพร้อมให้ใช้ตลอดเวลาที่ให้บริการ 7. ให้แยกห้องส้วมสำหรับชาย-หญิง โดยมีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน 8. พื้นห้องส้วมไม่ชื้นและมีแสงสว่างเพียงพอ 9. ประตูที่จับเปิด-ปิด และที่ล็อคด้านใน สะอาดอยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ 10. มีการจัดภูมิทัศน์ได้สวยงามเป็นระเบียบ 11. สถานศึกษาจัดให้มีระบบควบคุม ดูแล ตรวจสอบ และทำความสะอาดอยู่เสมอ ข้อ 4.4.2 โรงเรียนนออยู่ (5 คะแนน) 1. ตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ สะอาด สวยงาม 2. ตกแต่งบริเวณโรงเรียนร่มรื่นนออยู่ 3. จัดแหล่งเรียนรู้บริเวณโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. 2554 : 14)

โรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอดีตเป็นโรงเรียนที่ห่างไกลถิ่นทุรกันดาร อยู่ระหว่างหุบเขา มีความแห้งแล้ง ในขณะที่ฤดูฝนนั้นมียาป่าไหลหลากทำให้ถนนเข้าในหมู่บ้านตัดขาดบ่อยครั้ง และอาคารสถานที่ ยังไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐานในเรื่องการบริหารจัดการในทุกด้านก็เป็นไปด้วยความลำบาก ต้องอาศัยผู้ปกครองเป็นภาระในการดูแลรักษา ครุยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ นอกจากนี้ชุมชนและผู้ปกครองขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และในปัจจุบันสภาพของโรงเรียนไม่เป็นไปตามมาตรฐานและตามความคาดหวังของคณะครูและชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ขาดอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ อาคารเรียนหลังเก่าไม่ได้รับการปรับปรุง ทรุดโทรม และไม่มีแหล่งเรียนรู้ ทางเกษตรภายในโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษางานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 เพื่อนำไปใช้ให้มีความพร้อมสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาลนครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาล-นครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทศบาล-นครกรุงเทพ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

สภาพและปัญหา

1. โรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากชุมชน
2. โรงเรียนยังขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ
3. ครูยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการบริหาร

สรุปได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ขาดงบประมาณในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ พร้อมทั้งไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร

ผลการพัฒนา

การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการประชุม ซึ่งสามารถเข้าใจแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ดีขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาดูงาน เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงงานอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การมอบหมายงานหน้าที่รับผิดชอบและการนิเทศภายใน การดำเนินงานอาคารสถานที่ ทั้งการใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การควบคุมดูแลอาคารสถานที่และการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ซึ่งหลังการพัฒนามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีจิตสำนึกในการรับผิดชอบงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น บุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ได้เป็นอย่างดี และเป็นไปอย่างมีระบบ ภูมิทัศน์ของโรงเรียนดูสวยงาม ร่มรื่น น่าอยู่ และมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

แนวทางการพัฒนา

- ใช้ 3 แนวทางพัฒนา คือ
- 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 2. การศึกษาดูงาน
 3. การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบและการนิเทศภายใน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัยที่ให้ข้อมูลประกอบการวิจัย และวิธีการได้มา ดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย แบ่งเป็น

- 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 16 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย คือ ข้าราชการครูสายผู้สอนโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2554 ที่สนใจทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 15 คน

- 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 43 คน ประกอบด้วย

1.2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 จำนวน 6 คน ยกเว้นพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นตัวแทนองค์การศาสนา

1.2.2 ตัวแทนนักเรียน ห้องละ 2 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 1 คน นักเรียนหญิง จำนวน 1 คน จาก 9 ห้องเรียน รวม 18 คน ตัวแทนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแต่ละคนได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบใส่คืน จำนวน 18 คน ซึ่งไม่ใช่หัวหน้าห้องและรองหัวหน้าห้อง

- 1.2.3 ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในข้อ 1.2.2 จำนวน 18 คน

1.2.4 วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน คือ นายจำนงค์ ผลาheim ผู้อำนวยการโรงเรียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart มาเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์สภาพและปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.1 การสัมภาษณ์สภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.2 การสัมภาษณ์ปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 และศึกษาข้อมูลโดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 ในวันที่ 26 กรกฎาคม 2554 ณ ห้องประชุมโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 ระหว่างเวลา 15.00 -17.00 น. เพื่อให้มีโครงการรองรับ สามารถดำเนินงานได้สะดวกขึ้นและให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการกำหนดแผนและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ร่วมกันคิดและจัดทำโครงการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3

2.2 ร่วมกันคิดออกแบบสอบถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3

2.3 ร่วมกันศึกษาเอกสาร ตำราทางวิชาการในเรื่อง การประชุมในหัวข้อหลัก การประชุมบทบาทของบุคคลต่างๆ ในการสนทนากลุ่มและขั้นตอนการดำเนินการสนทนากลุ่ม

2.4 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการประชุม ซึ่งบุคคลกลุ่มเป้าหมายที่เชิญเข้าร่วมในการสนทนากลุ่มครั้งนี้พิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

2.5 ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

3. สอบถามสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. การปฏิบัติการ (Action)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการตามแผนปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดังนี้

2.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 2 สิงหาคม 2554 ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ทั้ง 4 ด้าน

2.1.1 การใช้อาคารสถานที่

2.1.2 การบำรุงรักษาอาคารสถานที่

2.1.3 การควบคุมดูแลอาคารสถานที่

2.1.4 การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

2.2 การศึกษาดูงาน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เดินทางไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านโพนสว่าง ตำบลดงเย็น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ในวันที่ 8 สิงหาคม 2554 เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเห็นตัวอย่างและเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

2.3 การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ โดยมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ให้กับผู้ร่วมวิจัย ในระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 31 ธันวาคม 2554

2.4 การนิเทศภายใน โดยดำเนินการนิเทศเพื่อกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม - 31 ธันวาคม 2554

3. การสังเกตการณ์ (Observation)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ตามแผนที่วางไว้ โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกกิจกรรม แบบบันทึกการประชุม และกล้องถ่ายภาพ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูล

3.2 รวบรวมข้อมูล และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึก บันทึกการประชุม และจากการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของบุคลากรตามแผนที่วางไว้มาจัดให้เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และนำข้อมูลที่ได้ออกไปสะท้อนผลการปฏิบัติงานในชั้นสะท้อนผล

4. การสะท้อนกลับ (Reflection)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการประชุมระดมสมอง เพื่อสรุปผลการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีบวรราชบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในชั้นสังเกต มาทำความเข้าใจร่วมกัน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยของการปฏิบัติงาน สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานโดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ถึงผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้

4.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันหาข้อสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับปรุงจุดด้อยที่เกิดขึ้น และเสริมส่วนที่เป็นจุดเด่นของการปฏิบัติงาน เพื่อให้การพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่เกิดประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ตามแผนที่วางไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการเครื่องมือในการวิจัยจำแนกตามลักษณะการใช้งานแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ได้แก่

เอกสารการประชุมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเอกสารให้ความรู้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอาคารสถานที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลพบุรี กรุงเทพมหานคร 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล ได้แก่

2.1 แบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลพบุรี กรุงเทพมหานคร 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ตามทัศนะของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง สภาพ/ปัญหา มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพ/ปัญหา มาก

3 หมายถึง สภาพ/ปัญหา ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพ/ปัญหา น้อย

1 หมายถึง สภาพ/ปัญหา น้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมแผนงานหรือโครงการการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ ทั้งในช่วงการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบและการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานและหลังจากเข้าร่วมพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลพบุรี กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

2.3 แบบบันทึกการสังเกต มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้บันทึกพฤติกรรม ความร่วมมือในการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่รับผิดชอบ ของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นข้อคิดเห็นจากการสังเกตเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่โรงเรียนคณะเทคโนโลยีลพบุรี กรุงเทพมหานคร 3 และนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขแผนงานหรือโครงการในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

2.4 แบบบันทึกกิจกรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้สำหรับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยบันทึกการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานในแต่ละประเด็นหลังจากการประชุมและการปฏิบัติงานแล้ว

2.5 แบบบันทึกการประชุม มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการบันทึกระหว่างประชุมของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อสะท้อนผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ตามแนวทางในการวิจัย

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 กล้องถ่ายภาพ

3.2 สมุดจดบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยวงรอบที่ 1 ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2554 ถึง เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2554

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยวงรอบที่ 2 ตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2554 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

2. การสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพและ ปัญหาการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ

3. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมร่วมกัน สัมภาษณ์ ระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ตามแนวทาง กิจกรรมกาพัฒนาและการศึกษาดูงาน ได้แก่

3.1 สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่หลังจากการประชุมเสร็จสิ้นลง

3.2 สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่มีความสนใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 16 คน ในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

3.3 สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่มีความสนใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 16 คน หลังจากพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

4. การสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสังเกตระหว่างดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ตามแนวทาง และกิจกรรมของการพัฒนา ได้แก่

4.1 สังเกต ผู้ร่วมวิจัยในระหว่างที่เข้าร่วมการประชุมวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

4.2 สังเกต ผู้ร่วมวิจัยระหว่างการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

4.3 สังเกต ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 16 คน ระหว่างดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนคณะเทคโนโลยีลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

5. การบันทึกแบบกิจกรรม ใช้สำหรับกลุ่มเป้าหมายและผู้ร่วมวิจัยบันทึกผลการปฏิบัติงานและการศึกษาดูงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานในแต่ละประเด็นหลังจากการประชุมและปฏิบัติงานแล้ว

6. บันทึกการประชุม

6.1 ผู้วิจัยบันทึกการประชุม ระหว่างการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อกำหนดแผนงานและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่

6.2 ผู้วิจัยบันทึกการประชุม ระหว่างการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อบันทึกให้ความช่วยเหลือ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ระหว่างที่ดำเนินการวิจัยตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้

6.3 ผู้วิจัยบันทึกการประชุม ระหว่างการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อสรุปผลและสะท้อนผลการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นลง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนครกรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

1.1 สภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนครกรุงเทพมหานคร 3 พบว่า ความรับผิดชอบในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนครกรุงเทพมหานคร 3 เป็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และยังไม่มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และมีสภาพการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนครกรุงเทพมหานคร 3 พบว่า โรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากชุมชน ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการและครูไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และมีปัญหาการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนคร-กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบและ 3) การมอบหมายงานหน้าที่รับผิดชอบและการนิเทศภายในการดำเนินงานอาคารสถานที่

3. ผลการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนคร-กรุงเทพมหานคร 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า

3.1 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการประชุม ซึ่งสามารถเข้าใจแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ดีขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 ผลการศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านโพธิ์สว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้และเรียนรู้วิธีการดำเนินงาน ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ เนื่องจากได้เห็นสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของโรงเรียนต้นแบบ ทำให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาและปรับปรุงงานอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ผลการมอบหมายงานหน้าที่รับผิดชอบและการนิเทศภายในการดำเนินงานอาคารสถานที่ หลังจากดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ในวงรอบที่ 1 พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) การตกแต่งอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) ส่วนปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.05$) แต่มีปัญหาใช้อาคารไม่คุ้มค่า ใช้พื้นที่ไม่คุ้มค่า ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.70$ และ $\bar{x} = 2.54$ ตามลำดับ) จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่แบบให้ประชุมระดมความคิด เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนคณะเทคโนโลยีบึงนครกรุงเทพมหานคร 3 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า โดยผลการประเมินสภาพการตกแต่งอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) ส่วนปัญหาการใช้อาคารไม่คุ้มค่า และปัญหาใช้พื้นที่ไม่คุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.87$ และ $\bar{x} = 1.89$ ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า

- 1.1 ควรขอความร่วมมือจากชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การสนับสนุนด้านแรงงาน ทรัพยากร และทุนทรัพย์หรืองบประมาณ
- 1.2 ควรมีการวางแผนกลยุทธ์ จัดระเบียบการใช้อาคารสถานที่ให้ชัดเจน เกิดประโยชน์สูงสุดตามหน้าที่ของบุคลากรและ ผู้เรียน
- 1.3 ควรมีการวางแผนในการจัดหางบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่จากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
- 1.4 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้อาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง และจัดทำโครงการสนับสนุนการดูแลอาคารสถานที่ร่วมกัน
- 1.5. ควรใช้บุคลากรหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ร่วมกันวางแผนจัดสรรบุคลากรหรือร่วมมือเป็น คณะกรรมการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนและนักการภารโรง

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.แบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปฏิบัติงานของโรงเรียน ประจำปี 2554. กลุ่มงานบำเพ็ญความชอบและทะเบียนประวัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2554.
- สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน).คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : แมทพอยท์, 2554.
- องอาจ นัยพัฒน์. การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณเชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- <http://gotoknow.org/blog/sutin001/161662>, online.
- <http://kwankung.multiply.com/journal/item/3/3>
- <http://maesodthon.files.wordpress.com>
- <http://net14.ob.tc/-View.php?N=182>
- www.senate.go.th/km/data/secreatary/Meeting_in_general.doc